

INTERJÚ

drogkutató
intézet

A POLGÁRŐRSÉG TEVÉKENYSÉGÉNEK BEMUTATÁSA

KARDOS PÁL

A Polgárország alap gondolata a társadalmi felelősségvállalás, amely általában nem igazán jellemzi a magyar társadalmat. Hogyan hidalja át ezt a problémát a polgárország?

A Polgárország alap gondolata a lokálpatriotizmusra épül. A helyi lakosok alapvető érdeke, hogy biztonságos környezetben éljenek, ezért tenni is szeretnének. Ennek legkézzelfoghatóbb módja, ha személyesen vesznek részt a biztonság megteremtésében. A legtöbb emberben ott van az önkéntes tevékenység végzésének gondolata, de sokan nem találják meg a nekik térben, időben és jellegben leginkább megfelelő tevékenységet. Bár a legutóbb a KSH által végzett felmérés alapján a 15 - 74 éves kor közötti lakosság több mint egyharmada, mintegy 2 millió 557 ezer fő nyilatkozott úgy, hogy a felmérést megelőző 12 hónap során végzett valamiféle önkéntes tevékenységet. A polgárőr a tevékenység jellegéből adódóan inkább a segítségnyújtásra törekszik és feladatvégrehajtás során is ezt helyezi előtérbe, emiatt közvetlenebb kapcsolat alakul ki a lakossággal, melynek keretében a tevékenységünkre jellemző alapinformációkat meg tudunk osztani az érdeklődővel, aki - ha már amúgy is motivált, és keresi a számára megfelelő feladatot - a kapott információk birtokában számunkra is jó döntést tud hozni.

Mi az elsődleges feladata a Polgárőrségnek?

Röviden kifejezve a megelőzés. Ebbe a körbe tartozik a bűnmegelőzés, balesetmegelőzés, áldozattá válás megelőzése, bűnalkalmak csökkentése, valamint még a tüzmegeelőzés is. Ezen feladatok teljesítése és teljesülése érdekében a legkülönbözőbb feladatokat végezzük, a közterületi bűnmegelőzési járőrszolgálatól az iskolai prevenciós programokon át, a közösségi felületeken keresztül végzett tájékoztatásig. A bűnmegelőzési feladatok között is sok minden szerepel, a lényeg, hogy sikerüljön olyan tevékenységet végezni, amely alkalmas arra, hogy megfelelő módon befolyásolja a célközönséget és ezáltal elérjük a kitűzött célokat. Ezek mellett számos feladatot végeznek a polgárőrök. Többek között humanitárius segítséget nyújtanak, élelmiszert gyűjtenek, eltűnt személyt keresnek, elsősegélyt nyújtanak, vízből mentenek, árvízi védekezésben vesznek részt, mentőszervezetekben tevékenykednek, melynek során viharok következményeit hárítják el favágással, vízszivatással vagy akár a tető befedésével. Felsorolni is nehéz mindazt, amiben részt vesznek a polgárőrök. Több helyen specializált polgárőr szervezetek alakultak, akik kicsit jobban részt vállalnak egyes tevékenységből. Ilyenek a például vízi polgárőrségek. A COVID-19 járvány alatt jelentősen átalakult az elsődleges feladatunk, és automatikusan kezdtünk el olyan tevékenységet végezni, melyre abban az időszakban a legnagyobb szükség volt.

Miben lehet számítani a polgárőrök segítségére?

A Polgárőrség fő profilja a bűnmegelőzés. Preventív járőrszolgálatok során jelen vannak a közterületeken gépkocsival, kerékpárral, motorkerékpárral, vagy gyalogosan. Jelenlétükkel is erősítik az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét. A polgárőrök tevékenységét már megszokták

a lakosok, sőt kifejezetten igénylik. Az elmúlt évek alatt a Polgárőrség iránti bizalom megerősödött. Mindennaposnak mondhatóak azok a bejelentések, melyben segítségünket kéri a közterületi problémák kezelésében, megoldásában. A járőrszolgálatok alatt számtalan esetben fordulnak a polgárőrökhöz segítséget kérve, panaszuk megoldása érdekében. Sokszor baleset helyszínén aktív segítséget nyújtanak akár az elsősegélynyújtásban, a forgalmi helyzetek kezelésében, a további balesetek megelőzése érdekében. A polgárőrök jelen vannak az iskolák környékén, fokozottan az iskolakezdés időszakában, ahol a gyerekek biztonságos közlekedését segítik.

A polgárőrök tevékenysége alapvetően a segítségnyújtáson alapszik. Például az áldozattá válás megelőzése vagy a balesetmegelőzés is ilyen. De nemcsak ezekben a feladatokban vesznek részt a polgárőrök. az elmúlt időszak COVID-19 járvány időszaka alatt a segítségnyújtás széles spektrumával lehetett találkozni, melyet a polgárőrök végeztek. Néhány jellemző feladat melyet végeztek a polgárőrök ez idő alatt:

- alapvető élelmiszerek beszerzése,
- gyógyszer-beszerzés,
- postai és egyéb hivatalos ügyintézés,
- segítséget kérők szállítása egészségügyi és hivatalos helyekre,
- napi élelelmosztás,
- tartósélelmiszer-osztás,
- informatikai eszköz adomány kérése és kiosztása,
- egyéni védőeszközök kiosztása a 65 éven felüliek részére,
- közparkok és terek felügyelete,
- enyhítés után játszóterek és sportpályák felügyelete,
- pénzkiadó automatához szállítás,
- szemétygyűjtő kihelyezés,
- helyiségek ellenőrzése,

- lakosság tájékoztatása,
- piacok és üzletek látogatási időszáv ellenőrzése,
- szórólapozás, plakátolás és lakosság értesítés,
- kormányhivatali felkérés alapján előszűrést biztosító sátrak felállítása,
- kórházi elhelyezés segítése, helyiségek berendezési tárgyainak áthelyezésével, raktárak kikapolásával,
- Országos Mentőszolgálat által üzemeltetett tesztelő állomások közlekedési biztosítása és forgalmi rend fenntartása.

Természetesen nemcsak a járvány időszaka alatt segítenek a polgárőrök. Kistelepüléseken jellemző, ahol mindenki ismer mindenkit, hogy a polgárőr tudomására jut olyan élethelyzetben lévő személy, aki rászorul arra, hogy például a ház körüli teendőkben nyújtsanak segítséget a polgárőrök. A nagyvárosokra más a jellemző, itt a perszonális kapcsolatok hiánya miatt a közösségi területeken - legyen az online vagy személyes jelenléte igénylő formája - tudunk bekapcsolódni a segítségnyújtásba.

Milyen szervezeti struktúrával dolgozik a Polgárőrség

A Polgárőrség szervezeti felépítése nagyban hasonlít a Rendőrség szervezeti felépítéséhez. Központi szerve az Országos Polgárőr Szövetség, melynek vezetője az OPSZ Elnöke. Az OPSZ Elnöksége a megyei polgárőr szövetségek elnökeiből, valamint a szakterületi vezetőkből tevődik össze.

A megyei polgárőr szövetségek az Országos Polgárőr Szövetséghez csatlakoznak közvetlenül. Élükön a megyei elnök áll, tevékenységét a megyei elnökség segíti, akik a megye polgárőr szervezeteinek tagjaiból kerülnek ki.

A megyei polgárőr szövetséghez csatlakoznak a polgárőr egyesületek, melyek egy adott településhez vagy a fővárosban, egy adott kerülethez kapcsolódva jöttek létre. Vezetője az

egyesületeknek az elnök, akinek a munkáját az egyesület elnöksége segíti.

Milyen a polgárország összetétele? Mennyire érdeklődnek a fiatalok a polgárország iránt, van-e valami programjuk a gyerekek, fiatalok részére? Ezzel párhuzamosan mennyire öregedő a polgárőr „korfa”, mennyi az átlag életkor? Mennyi a férfiak és a nők aránya? Hogyan alakul az önkéntesek száma?

A polgárőr szervezetek tagjai között 14 és 80 éves kor közötti tagokat találunk. Legjellemzőbb életkor a korengedményes nyugdíjas – öregségi nyugdíjas polgárőr. A legaktívabb életkor viszont az ifjú polgárőrök – fiatal felnőttek – felnőttek között található. A Budapesti Polgárőr Szövetség több programot indított, melynek célcsoportja az ifjú polgárőri korosztály. Ilyen program többek között a „Kalandvágyból felelősség”, mely kifejezetten a 18 év alattiaknak szól. Emellett az OPSZ „apró polgárőr” programot is indított, mely a felső tagozatosok számára lett kialakítva, célja az utánpótlás biztosítása és a közlekedésbiztonság erősítése.

Férfiak és nők pontos arányáról, valamint a „korfáról” nem készült felmérés, de elmondható, hogy szép számban találhatóak hölgyek is az egyesületekben. Az önkéntesek száma folyamatosan növekszik, látható, hogy aki egyszer taggá vált és elkezdett önkéntes tevékenységet végezni, az életkor előrehaladtával maximum az intenzitás változik, a tevékenység megmarad. Extrém esetekben, amikor megélhetési vagy családi körülmények változása áll a háttérben, tapasztalható lemorzsolódás. A jelenlegi létszám kb. 65.000 fő.

Mik a polgárőrök által végrehajtott eljárások lefolytatásának kompetenciahatárai?

A polgárőr a polgárőri szolgálat ellátása során hatósági jogkörrel nem rendelkezik. Hatósági jellegre utaló, megtévesztésre alkalmas egyéb jelzést vagy címet, rendfokozati jelzést nem használhat.

A polgárőr a Rendőrségről szóló törvényben meghatározott kényszerítő eszközt – az e törvényben meghatározottak kivételével – nem alkalmazhat. A polgárőri szolgálat ellátása során – a Rendőrségről szóló törvényben meghatározott vegyi eszköz kivételével – nem tarthat magánál a közbiztonságra különösen veszélyes eszközt, továbbá nem viselhet lőfegyvert. A polgárőr – ide nem értve az ifjú polgárőrt – a polgárőri szolgálat ellátása során a rendőrségnél rendszeresített hatóanyag-tartalmú és töltőanyag tömegű vegyi eszközt tarthat magánál, amelyet kizárólag jogos védelmi helyzetben használhat. A polgárőr a vegyi eszközt nem kényszerítő eszközként használja, ellentétben a rendőrrel vagy a rendészeti feladatot ellátó személyekkel.

A polgárőr a polgárőri szolgálat ellátása során jogosult a szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni és a bűncselekmény, valamint a tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt visszatartani. A polgárőr – hatósági jogkör hiányában – intézkedést nem tehet a jogellenes cselekmény miatt, erre már csak a rendőrnek, illetve egyes szabálysértések esetében a rendészeti feladatot ellátó személynek van módja. A polgárőr lehetősége tehát kimerül a közbelépésben, a jogsértés folytatásának megakadályozásában, egyes deliktumfajták esetén (bűncselekmény, tulajdon elleni szabálysértés) a helyszínen visszatarthatja a tetten ért elkövetőt a rendőrség kéréséig, akiknek őt intézkedés céljából átadja.

A közterületi járőrszolgálat során a közterületen és nyilvános helyen a bűncselekmények, a szabálysértések, valamint a közrendet és a közbiztonságot sértő cselekmények észlelése és megakadályozása céljából a polgárőr meghatározott körzetben, területen vagy útvonalon bűnmegelőzési tevékenységet folytat, megelőzi az egyéb jogellenes cselekményeket, valamint végzi a jogsértések fentiek szerinti megszakítását és a tetten ért személyek visszatartását. A polgárőrség feladata a bűncselekmények és egyéb jogsértések megelőzését célzó jelenlét a közterületeken és nyilvános helyeken.

A polgárőr figyelőszolgálatot folytathat, melynek célja, hogy a megfigyeléssel érintett területen a közrendet, közbiztonságot veszélyeztető cselekményeket megelőzzék és megszakítsák, továbbá a rend fenntartása érdekében segítséget nyújtsanak a közösségi rendezvények rendezőinek.

A polgárőr a közúti közlekedési balesetek, valamint a kiemelt rendezvények, katasztrófa sújtotta területek helyszínén, továbbá az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, más rendvédelmi szervek és az önkormányzat felkérésére a közlekedés zavartalanságának biztosítása érdekében jogosult jelzőőri feladatok ellátására. A rendőri intézkedést igénylő baleset helyszínén a polgárőr a jelzőőri tevékenységet a rendőr megérkezéséig önállóan, azt követően az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv felkérésére és utasításainak megfelelően végezheti. A polgárőr a rendőri intézkedést igénylő baleset helyszínére érkezését követően haladéktalanul értesíti a rendőrséget. A balesettel kapcsolatos intézkedés lefolytatása a rendőrség feladata.

A polgárőr - a bölcsőde, az óvoda, valamint az általános és középiskola fenntartójának értesítése mellett - a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitánysággal kötött együttműködési megállapodása alapján jogosult a gyermekek úttesten történő biztonságos átkelésének elősegítése érdekében a bölcsődék, az óvodák és az általános iskolák közvetlen közelében jelzőőri

feladatokat ellátni. Utat lezárni, útzárat alkalmazni nem jogosult, forgalomirányítást nem – csak forgalomsegítést – végezhet.

A polgárőr - az együttműködési megállapodásban rögzítettek alapján - közreműködhet körözött személyek, gépjárművek és más tárgyak felkutatásában, azonosításában, valamint holttestek személyazonosságának megállapításában. Ha a polgárőr olyan személyről, gépjárműről vagy más tárgyról szerez tudomást, akivel vagy amellyel kapcsolatban körözést rendeltek el, köteles erről a rendőrséget haladéktalanul értesíteni. További intézkedés megtétele a rendőrség feladat- és hatásköre.

A polgárőr – az együttműködési megállapodásban rögzítettek alapján, a szakmai felkészítést követően - a rendőrség vagy a települési önkormányzat által közterületen közbiztonsági, valamint bűnmegelőzési és bűnüldözési célból, bárki számára nyilvánvalóan észlelhető módon elhelyezett képfelvevő eszközök által rögzített képek megfigyelésében közreműködhet. A közreműködés kizárólag a képfelvevő által továbbított képek megfigyelését jelenti. Az ennek során észlelt szabálysértésről, bűncselekményről haladéktalanul köteles tájékoztatni a feladat- és hatáskörrel rendelkező hatóságot.

A rögzített képfelvételt a polgárőr köteles a Rendőrségről szóló törvényben és a közterület-felügyeletről szóló törvényben foglalt felhasználási célból a büntető vagy szabálysértési eljárásra jogosult szerv részére továbbítani. A továbbítás során meg kell jelölni a képfelvétel keletkezése helyét, napját és pontos idejét, valamint a kezelő polgárőr nevét és azonosítószámát.

A polgárőr a képfelvevő eszköz kezelése során a képfelvételen szereplő személyre vagy járműre vonatkozóan tudomására jutott adatokat, információkat az eredeti céltól eltérően nem használhatja fel, a személy- és lakcím, valamint a közúti közlekedési nyilvántartásban tárolt adatok lekérdezésére nem jogosult.

Milyen külső szervezetekkel és hogyan működik együtt a Polgárőrség?

A polgárőr szervezetek - ide értve a városi - települési polgárőr egyesületeket, a megyei szövetségeket és az Országos Polgárőr Szövetséget is - legfontosabb stratégiai partnere a rendőrség. A polgárőr szervezetek a szintjüknek megfelelő rendőri szervvel állnak kapcsolatban. A városi - települési polgárőr szervezetek a városi rendőrkapitánysággal, rendőrőrsökkel állnak közvetlen kapcsolatban, a megyei szövetségek a megyei rendőr-főkapitányságokkal, az Országos Polgárőr Szövetség az Országos Rendőr-főkapitánysággal működik együtt. Másik fontos stratégiai partner a település szerinti önkormányzat. Itt is a megfelelő szintű szervezet, a számára megfelelő szintű önkormányzattal áll kapcsolatban. A települési önkormányzatok feladatkörébe tartozik a közbiztonság fenntartása, ennek keretében történik az együttműködés. Ez a település méretétől és a polgárőr szervezet aktivitásától függően több rétű is lehet, hiszen a polgárőrök részt tudnak venni több aspektusú bűnmegelőzési tevékenységben, mint például a települési Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működésében, balesetmegelőzési tevékenységben, illetve komplex megelőzési programok működtetésében. Ezek mellett együttműködésben vagyunk az összes hatósággal, és a segítő tevékenységet végző lokális szervezetekkel is. A hatóságokkal közös feladat végrehajtás során, hatósági tanúskodás keretében, valamint oktatási és felkészítési vonalon történik együttműködés. A hatóságok és a polgárőrség által használt híradó rendszer is közös platformot teremt az együttműködés megvalósítására.

Mennyire fogadja el őket a magyar társadalom vagy éppen az egyes szervezetek (pl. rendőrség)?

Tapasztaljuk, hogy a társadalom azon rétege, akik a normalizált közösségi együttélést fontosnak tartják, teljes mértékben elfogadják a polgárőrséget, hiszen tisztában vannak a polgárőr

tevékenység segítő céljával, a lakosság érdekében kifejtett munkavégzésével. Az együttműködő szervezetek, mint például a rendőrség részéről is teljes elfogadottság tapasztalható, számukra a kiképzett és felkészített civilek, rendpárti hozzáállása, valamint motiváltsága jelenti az elfogadás alapját.

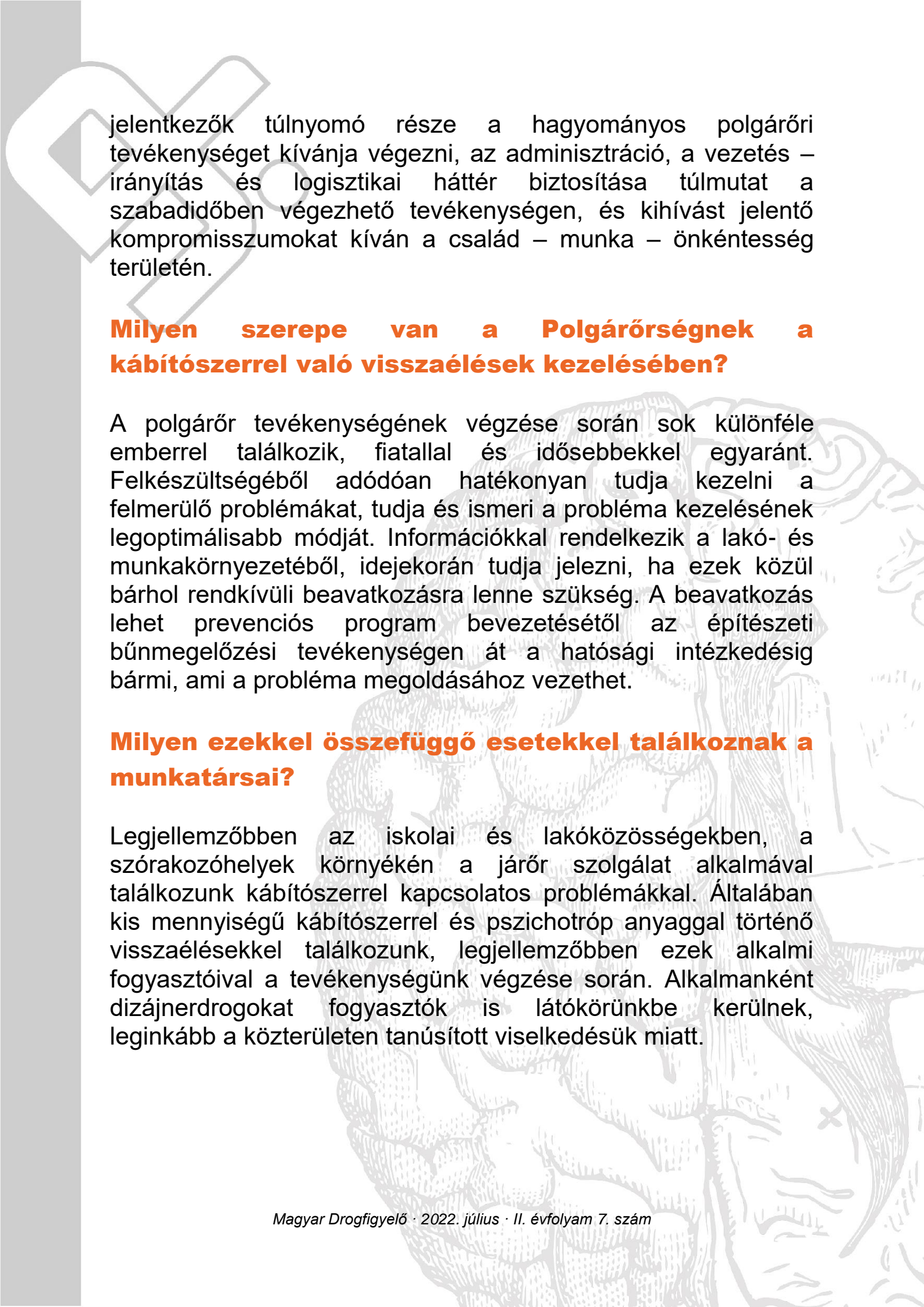
Mikor kerülnek át az ügyek más szervezetek hatáskörébe?

A polgárőr a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésén tetten ért személynek a cselekmény abbahagyására történő felszólítására, a cselekmény folytatásának megakadályozására, továbbá a bűncselekmény, valamint a tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személy visszatartására jogosult. A visszatartott személyt a rendőrség kiérkezésekor a rendőr részére átadja, ezzel a rendőri intézkedés megkezdődik, innentől az ügy további folytatása a rendőrség hatáskörébe tartozik. Jogellenes cselekmény észlelése, ilyenről való tudomásszerzés esetén tettenérés hiányában a polgárőr a rendőrséget értesíti és intézkedését kezdeményezi. Az intézkedő a rendőr – esetleg rendészeti feladatot ellátó személy – az intézkedés megkezdésétől az ügy további folytatása az intézkedő feladat-és hatásköre.

Közúti baleset esetén – ha az rendőri intézkedést igényel – a polgárőr a rendőrséget értesíti. A kiérkező rendőr folytatja le a szükséges intézkedést, az ügy további folytatása a rendőrség feladat- és hatásköre.

Milyen kihívásokkal küzdenek, milyen nehézségeik vannak?

Kihívást jelent számunkra a megfelelő utánpótlás biztosítása, bár összlétszámban sokan vagyunk, viszont megoldandó feladat bőven akad. Nehézséget jelent a tevékenységhez szükséges anyagi és technikai források megteremtése és folyamatos rendelkezésre állásának biztosítása. Nehézséget jelent továbbá a vezetői utánpótlás biztosítása, mert a

jelentkezők túlnyomó része a hagyományos polgárőri tevékenységet kívánja végezni, az adminisztráció, a vezetés – irányítás és logisztikai háttér biztosítása túlmutat a szabadidőben végezhető tevékenységen, és kihívást jelentő kompromisszumokat kíván a család – munka – önkéntesség területén.

Milyen szerepe van a Polgárőrségnek a kábítószerrel való visszaélések kezelésében?

A polgárőr tevékenységének végzése során sok különféle emberrel találkozunk, fiatalokkal és idősebbekkel egyaránt. Felkészültségéből adódóan hatékonyan tudja kezelni a felmerülő problémákat, tudja és ismeri a probléma kezelésének legoptimálisabb módját. Információkkal rendelkezik a lakó- és munkakörnyezetéből, idejekorán tudja jelezni, ha ezek közül bárhol rendkívüli beavatkozásra lenne szükség. A beavatkozás lehet prevenciós program bevezetésétől az építészeti bűnmegelőzési tevékenységen át a hatósági intézkedésig bármi, ami a probléma megoldásához vezethet.

Milyen ezekkel összefüggő esetekkel találkozunk a munkatársai?

Legjellemzőbben az iskolai és lakóközösségekben, a szórakozóhelyek környékén a járőr szolgálat alkalmával találkozunk kábítószerrel kapcsolatos problémákkal. Általában kis mennyiségű kábítószerrel és pszichotróp anyaggal történő visszaélésekkel találkozunk, legjellemzőbben ezek alkalmi fogyasztóival a tevékenységünk végzése során. Alkalmanként dizájnerdrogokat fogyasztók is látóköreinkbe kerülnek, leginkább a közterületen tanúsított viselkedésük miatt.

Mi volt a legkirívóbb eset, amivel eddig találkozott – a szerhasználattal összefüggésben?

Dizájnertogot fogyasztók kerültek önkívületi állapotba a közterületen, ennek során a visszaélés mellett elkövettek több szabálysértést és bűncselekményt is. Ezek közé tartozott a garázdaság, súlyos testi sértés, rablás és kifosztás is. Előfordult túladagolás is, melynek következtében, a gondos egészségügyi ellátás mellett is életét veszítette a szert használó személy.

Hogyan lehet csatlakozni a szervezethez?

A legegyszerűbb az interneten rákeresni az elérhetőségekre, és azokon jelentkezni, vagy közösségi programok és közterületi járőrszolgálat teljesítése során is lehet jelezni az ott lévő polgárőrnek a csatlakozási szándékot. A csatlakozási szándék nyilvánítása után többek között elbeszélgetés, alapismereti képzés és felkészítés történik, majd elkezdődik a próbaidős polgárőri szolgálat.